30.10.2020

700/03.00.00.00/2020
[HE 146/2020 vp
Hallituksen esitys
eduskunnalle valtion
talousarvioksi vuodelle
2021]

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän lausunto Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan liikennejaostolle hallituksen esityksestä HE 146/2020 vp (liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala)

- **Teema: Joukkoliikenne; koronaepidemian vaikutukset joukkoliikenteen järjestämiseen, toiminnan näkymät ja rahoitus ensi vuodelle**

Eduskunnan Liikennejaosto on pyytänyt Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymältä lausuntoa *hallituksen esityksestä HE 146/2020 vp eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021.*

Koronaviruspandemian vaikutukset

Koronaviruspandemia ja sen johdosta asetetut rajoitukset ja suositukset aiheuttivat keväällä joukkoliikenteen matkustajamäärien romahduksen. Helsingin seudun joukkoliikenteessä matkustajamäärät vähenivät maaliskuussa yli 70 % ja ovat tällä hetkellä yhä noin 40% alle normaalitason. Matkustajamäärien ja lipputulojen palautuminen ennalleen tulee kestämään pitkään, eikä paluuta aiempaan tasoon ole vielä edes näköpiirissä.

Koronavirus on vähentänyt merkittävästi joukkoliikenteen käyttöä ja laskenut HSL:n lipputuloja. Samassa yhteydessä myös HSL:n toimintaa rahoittavien kuntien talous on heikentynyt. Palvelutarjontaa on sopeutettu laskevaan kysyntään nähden, mutta riittävien turvavälien säilyttämiseksi supistukset ovat toistaiseksi suhteellisen pieniä. Tässä vaiheessa on vielä epäselvää, kuinka kauan tilanne tulee jatkumaan ja miten se tulee vaikuttamaan yleisesti liikkumiseen sekä HSL:n ja kuntien talouteen pitkällä aikavälillä. Toimenpiteenä HSL varautuu mm. jatkamaan tarjonnan sopeuttamista.

HSL-alueen joukkoliikenteen lipputulomenetykset ovat tänä vuonna arviomme mukaan lähes 140 miljoonaa euroa ja olemme joutuneet rahoittamaan operatiivista toimintaa lainarahoituksella. Koronaviruspandemiasta aiheutuva HSL:n taloudellinen kriisi uhkaa joukkoliikenteen hyvää kehitystä ja monia keskeisiä kehityshankkeita Helsingin seudulla. Heikentyneessä taloustilanteessa olevilla seudun kunnilla ei tule olemaan varaa osoittaa riittävää lisätukea joukkoliikennepalveluiden ylläpitämiseen. Tämä voi johtaa tulevina vuosina joko matkustajilta perittävien lippujen hintojen korotuksiin tai joukkoliikenteen palvelutason leikkauksiin tai molempiin.

30.10.2020

700/03.00.00.00/2020
[HE 146/2020 vp
Hallituksen esitys
eduskunnalle valtion
talousarvioksi vuodelle
2021]

HSL:n talous 2020-2021

Joukkoliikenteen lipputulot tulevat vuosina 2020 ja 2021 jäämään yhteensä noin 280 miljoonaa euroa normaalitilanteesta. Valtion on osoittanut HSL:lle kuluvana vuonna 57 miljoonaa euroa lipputulomenetyksiin, minkä lisäksi oletamme saavamme 7. lisätalousarvion joukkoliikennetuesta ainakin 50 miljoonaa euroa. Näiden merkittävien valtion panostusten ansiosta HSL:n vuoden 2020 talouden alijäämä tulee olemaan noin 10 miljoonaa euroa.

HSL:n Toiminta- ja taloussuunnitelmassa vuosille 2021-2023 (TTS) on matkalippujen hintoja korotettu keskimäärin 3,8%, liikennetarjontaa supistettu maltillisesti ja kuntien maksuosuutta korotettu normaalitasosta. Näistä taloutta tervehdyttävistä toimenpiteistä huolimatta vuoden 2021 alijäämäksi arvoitu 79,1 miljoonaa euroa.

Edellä kerrottu merkitsee sitä, että ilman vuodelle 2021 osoitettuja valtion joukkoliikennetukia HSL tulee velkaantumaan merkittävästi, sillä aikaisempina vuosina kertyneet ylijäämät eivät riitä muodostuvan alijäämän kattamiseen. Näin syntyvä velkataakka puolestaan vaarantaa HSL:n joukkoliikenne-palveluiden ylläpitämisen ja kehittämisen, koska velkojen lyhentäminen merkitsee lisärasitusta HSL:n toimintaa rahoittavien kuntien taloudelle.

Edellä esitetyn perusteella HSL esittää, että

valtion vuoden 2021 tulo- ja menoarvioon varataan riittävä määräraha kaupunkiseutujen joukkoliikenteen lipputulo-menetysten kattamiseen, josta määrärahasta 79,1 miljoonaa euroa osoitetaan HSL:lle.

Suurten kaupunkien joukkoliikennetuki

Liikenne- ja viestintäministeriön pääluokassa on osoitettu suurten kaupunkien joukkoliikennetukeen osoitettu 13,25 miljoonaa euroa, mikä on sama summa kuin kuluvan vuonna. HSL katsoo, että tämä summa on nykyisessä tilanteessa riittävä, mutta että määrärahaa tulisi tarkistaa vuosittain sekä kustannustason, että suurten kaupunkien väestönkasvun perusteella, jotta sen merkitys ja vaikuttavuus säilyisi nykytasolla.

Liikenteen infrastruktuuri-investoinnit

30.10.2020

700/03.00.00.00/2020
[HE 146/2020 vp
Hallituksen esitys
eduskunnalle valtion
talousarvioksi vuodelle
2021]

HSL:n, valtion ja kuntien kesken on 8.10.2020 allekirjoitettu MAL 2020-2031 -sopimus, johon nojautuen liikenne- ja viestintäministeriön pääluokassa on osoitettu määrärahoja tämän sopimuksen mukaisiin hankkeisiin. HSL pitää hankkeisiin sitoutumista erittäin myönteisenä.

Merkittävimmät aloitettavat hankkeet ovat Helsinki—Riihimäki kapasiteetin lisääminen, 2. vaihe sekä Espoon kaupunkirata. Vihdintien pikaraitiotielle osoitettava avustus varattaneen vuoden 2021 jälkeen. Edellä mainitut hankkeet vahvistavat hyvin kestävän liikkumisen edellytyksiä Suomen suurimmalla kaupunkiseudulla.

HSL pitää kuitenkin erittäin huolestuttavana suuntaa, jossa valtio oman väyläverkkonsa kehittämisen osalta siirtää kaupunkiseuduilla rahoitusvastuuta kaupungeille. Espoon kaupunkiradan toteutuskustannuksista 50 % tulee kuntien maksettavaksi, kun aiemmin valtion rataverkon kaupunkiratahankkeissa kuntien osuus on ollut 30 %.

Erityisesti rataverkon hankkeilla on aina myös merkittäviä valtakunnalliseen junaliikenteeseen liittyviä vaikutuksia. Liikenneinvestointien mahdollistama asuntotuotanto ja päästövähennykset sekä tasa-arvoisten liikkumis-mahdollisuuksien edistäminen ovat myös valtion tavoitteita eikä siten rahoitusvastuuta tulee siirtää aiempaa enempää kaupungeille. Helsingin seudun liikenteen omistajakunnat rahoittavat joukkoliikennettä vuosittain jo 350 miljoonalla eurolla.

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)

Suvi Rihtniemi
toimitusjohtaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä 30.10.2020. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa HSL:n kirjaamosta.